

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

22

czerwca 2017

czwartek

19:00

NFM, Sala Czerwona

Pamiętka z Florencji

Julian Rachlin – skrzypce

Radostaw Szulc – skrzypce, altówka

Radostaw Pujanek – skrzypce

Sarah McElravy – altówka

Katarzyna Budnik-Gałązka – altówka

Andrei Ioniță – wiolonczela

Tomasz Daroch – wiolonczela

Program:

Johannes Brahms (1833–1897) *II Sekstet smyczkowy G-dur op. 36* [40']

I Allegro non troppo

II Scherzo: Allegro non troppo

III Poco adagio

IV Poco allegro

Piotr Czajkowski (1840–1893) *Sekstet smyczkowy d-moll op. 70 „Souvenir de*

Florence” [35']

I Allegro con spirito

II Adagio cantabile e con moto

III Allegretto moderato

IV Allegro vivace

J. Brahms

P. Czajkowski

OMÓWIENIE

Agata Adamczyk

„Byłem w ekstazie. Myślałem tylko o muzyce [...]. Jeśli sprawy nadal potoczą się w taki sposób, to prawdopodobnie ulotnię się jak akord muzyczny i rozptynę w powietrzu” – zwierzał się zakochany Johannes Brahms. Na przelocie lipca i sierpnia 1858 r. kompozytor gościnnie przebywał w Getyndze u Juliusa Grimma. Tam poznał córkę profesora medycyny, piękną sopranistkę Agathe von Siebold, dla której stracił głowę – zresztą z wzajemnością. Kochankowie pod wieloma względami idealnie do siebie pasowali: inteligencją, odczytaniem, muzykalnością czy upodobaniem do spędzania wolnego czasu na tonie natury. Wieść o ich romansie szybko się rozniosta i wkrótce oczekiwano od artysty oficjalnego ogłoszenia zaręczyn. Nic nie wskazywało na to, że wydarzenia mogłyby potoczyć się inaczej. A jednak! Gdy prawykonanie *Koncertu fortepianowego d-moll* zostało nieprzychylnie przyjęte przez krytykę, głęboko urażony kompozytor doszedł do wniosku, że nie należy ufać swoim uczuciom ani ich okazywać. Podjął zatem stanowczą decyzję, że nie będzie wiązać się z nikim na stałe. Odsunął się od Agathe, przerażony wizją ostatecznego oddania się życiu rodzinnemu. Pod wpływem chwili wystąpił do niej list, w którym pisał: „Kocham Cię! Muszę Cię widywać! Ale nie zniósłbym pęt małżeństwa! Napisz, czy mam wrócić, wziąć Cię w ramiona, całować Cię i zapewniać, że Cię kocham!”. Zraniona Agathe zdała sobie sprawę, że „nigdy nie mogłaby wypełnić jego życia swą wielką miłością”, gdyż „jak wszyscy geniusze, należał do ludzkości”. Choć wcześniej kochankowie potajemnie wymienili się pierścienkami zaręczynowymi, list Brahmsa definitywnie położył kres ich związkowi.

Po latach kompozytor wyjaśniał: „W czasie gdy chciałem się ożenić, moją muzykę albo wygwizdywano w salach koncertowych, albo co najmniej przyjmowano ją z lodowatym chłodem. Sam mogłem to znosić całkiem nieźle, gdyż znałem jej wartość i wiedziałem, że pewnego dnia sytuacja ulegnie zmianie. I kiedy po takich niepowodzeniach wchodziłem do swego pustego pokoju, nie byłem nieszczęśliwy. Wręcz przeciwnie! Lecz jeśli w takich chwilach musiałbym na niecierpliwie, pytające spojrzenie żony odpowiadać: »kolejna porażka«, nie zniósłbym tego [...]. A jeśli chciałaby mnie pocieszyć [...] żona żalująca męża z powodu jego niepowodzenia – och! Nie mogę sobie wyobrazić, jakie by to było piekło – przynajmniej dla mnie”.

Paul Holmes, biograf Brahmsa, ocenia jego liryczny i refleksyjny *Sekstet smyczkowy G-dur* op. 36 jako „coś w rodzaju retrospektywnej pokuty za niewłaściwe potraktowanie tej dziewczyny”, tj. Agathe von Siebold. Pracę nad utworem artysta rozpoczął w 1864 r. podczas pobytu w Detmold – stolicy maleńkiego księstwa liczącego dwanaście tysięcy mieszkańców. Od kilku lat spędzał tam trzy miesiące w roku, podczas których udzielał lekcji gry księżniczce i damom dworu, dyrygował koncertami chóru, w którym śpiewał księżę, występował jako solista z orkiestrą dworską oraz grał w prywatnych zespółach kameralnych księcia. Ciągłe pamiętając o swojej niedosłej narzeczonej, umieścił w pierwszej części *Sekstetu G-dur* jej zaszyfrowane imię – rozbrzmiewające w partiach skrzypiec dźwięki A-G-A-H-E. Kompozytor miał się później zwierzyć swojemu przyjacielowi Josephowi Gänsbacherowi: „Oto uwolniłem się od mej ostatniej miłości”. Rzeczywiście w przyszłości już nigdy nie zaangażował się emocjonalnie tak silnie. Pierwsze wykonanie dzieła odbyło się 3 lutego 1867 r. w Wiedniu.

Na trasie zagranicznych tournée Piotra Czajkowskiego Florencja znalazła się przynajmniej siedmiokrotnie. Ostatni raz był tam zimą 1890 r. Po powrocie do Rosji, gdy dokonał ostatnich poprawek partytury opery *Dama pikowa*, skierował swoje myśli ponownie ku tokańskiej stolicy. W liście z 7 grudnia 1890 r. relacjonował: „Czułem niewyobrażalne zmęczenie, marzyłem o długim odpoczynku... Ale już na drugi dzień poczułem niewiarygodny smutek, tęsknotę i żal za ukończoną pracą, która tak niepodzielnie zajmowała mnie przez kilka miesięcy... Natychmiast zabrałem się do wielkiego i bardzo technicznie trudnego utworu (*sekstet smyczkowy*), który od razu zawładnął mną całkowicie. I znowu zapomniałem o wszystkim i o wszystkich. Dla egoistycznej potrzeby pograżenia się po szyję w pracę”. Choć Czajkowski zawsze był twórcą systematycznym, to szczególnie w ostatnich latach życia komponowaniu poświęcał większość swojego czasu. Była to dla niego forma ucieczki od samotności i ratunek przed depresją. Wspomniany *Sekstet* nastroczył mu jednak niespodziewanych trudności, do czego przyznał się w liście do brata: „[...] piśzę z niewiarygodnym wysiłkiem. Trudność sprawia mi nie brak pomysłów, ale nowość formy”.

Dla Czajkowskiego, jak zwykł mawiać, „Muza pracowała 24 godziny na dobę”. Każdego ranka o 9:30 artysta zasiadał do fortepianu, wczesnym porankiem wybierał się na przechadzkę, aby przemyśleć efekty swojej pracy, po czym wracał, by wprowadzić stosowne poprawki. Jednak połączenie sześciu nie

dublujących się, lecz samodzielnych głosów instrumentalnych oraz ciemniejsze, masywniejsze brzmienie zespołu wynikające ze wzmocnienia średniego i niskiego rejestru okazało się zadaniem nietatwym. Mimo to podotał mu i stworzył kolejne arcydzieło.

Sekstet smyczkowy *d-moll* op. 70, któremu kompozytor nadał tytuł „Souvenir de Florence”, powstał w 1890 r. Czajkowski zadedykował go Petersburskiemu Towarzystwu Muzyki Kameralnej w podziękowaniu za otrzymanie honorowego członkostwa. Ten wyjątkowo ujmujący utwór – natchniony wspomnieniem słonecznej Italii przeplatany rosyjską melancholią – już w 1892 r., kiedy został po raz pierwszy wykonany, spotkał się z niebywale entuzjastycznym przyjęciem.

Julian Rachlin

Jeden z najciekawszych i najbardziej poważanych skrzypków naszych czasów. Artysta studiował pod kierunkiem B. Kuschnira w Konserwatorium w Wiedniu oraz u P. Zukermana. Był najmłodszym solistą w historii, który wystąpił z Wiener Philharmoniker (zadebiutował pod batutą R. Mutiego). Występował m.in. z Z. Mehtą i Münchner Philharmoniker, Y. Teмирkanovem i Filharmonią Petersburską, G. Nosedą i Israel Philharmonic Orchestra, J. Hrušą i Philharmonia Orchestra. Zdobył też uznanie jako dyrygent; obecnie jest głównym dyrygentem gościnnym Royal Northern Sinfonia, otrzymał ponadto stanowisko głównego dyrygenta gościnnego w fińskiej Turku Philharmonic Orchestra. W sierpniu tego roku poprowadzi w Palmie na Majorce Julian Rachlin & Friends Festival. Ryguje także m.in. China Philharmonic Orchestra, Royal Liverpool Philharmonic, Philharmonie Luxembourg, English Chamber Orchestra oraz State Academic Symphony Orchestra of Russian Federation. Od września 1999 r. jest profesorem skrzypiec w Konserwatorium Wiedeńskim. Odnosi również sukcesy jako altowiolista. Gra na stradivariusie „ex Liebig” z 1704 r. oraz altówce L. Storioniego z 1785 r.

Radostaw Szulc

Skrzypek i dyrygent, dyrektor artystyczny Kammerorchester des Bayerischen Rundfunk, założyciel i szef orkiestry Camerata Europea ze Stuttgartu. Jest solistą i kameralistą, cieszy się opinią jednego z najlepszych koncertmistrzów europejskich. Jako dyrygent współpracował z wieloma orkiestrami niemieckimi, a także z City of Birmingham Symphony Orchestra, Orchestre de Chambre z Lozanny, Orchestre Philharmonique Royal w Liège, Adelaide Symphony Orchestra i Auckland Philharmonia Orchestra. Występował

z tak znakomitymi solistami, jak Lang Lang, M. Maisky, J. Rachlin czy S. Meyer. W 2011 r. dla wytwórni Deutsche Grammophon wraz z pianistką H. Grimaud i Kammerorchester des Bayerischen Rundfunk nagrał płytę z koncertami Mozarta.

Radostaw Pujanek

Pierwszy koncertmistrz NFM Filharmonii Wrocławskiej. Ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu w klasie B. Bryły oraz Akademię Muzyczną im. F. Chopina w Warszawie u I. Wojciechowskiej. Jest laureatem konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych. Umiejętności doskonalił na kursach mistrzowskich i kameralnych pod kierunkiem m.in. W. Witkomirskiej, W. Marschnera, Ch. Tregera oraz członków Trio Fontenay i Kwartetu Camerata. Występuje jako solista, kameralista i koncertmistrz w kraju i za granicą. Dokonał licznych nagrań płytowych i archiwalnych. Propagator i miłośnik kameralistyki, współpracuje m.in. z takimi artystami, jak V. Vassilyev, J. Gallardo, A. Vityovych, A. Szymczewska, R. Groblewski, T. Strahl, M. Sikorski, M. Zdunik, T. Daroch. Wraz z Ł. Długoszem, K. Budnik-Gałązką i R. Kwiatkowskim współtworzy kwartet fletowy FourTune, którego debiutancka płyta z nagraniem kompozycji K. Pendereckiego, K. Meyera i W. Stowińskiego (NFM, CD Accord) ukazała się w 2013 r.

Sarah McElravy

Kanadyjska skrzypaczka i altowiolistka. Międzynarodową karierę rozwija jako solistka i kameralistka, daje też recitale. W najbliższym sezonie wystąpi ze Slovenian Philharmonic Orchestra, Turku Philharmonic Orchestra, South Czech Philharmonic oraz Royal Northern Sinfonia. W dziedzinie muzyki kameralnej współpracuje z Vivarte Festival w Moskwie, Romantic Russia Festival w Bogocie, Julian Rachlin & Friends Music Festival w Palma de Mallorca, realizuje trzy projekty w wiedeńskim Musikverein (z I. Golanem, J. Rachlinem, N. Altstaedtem, a także V. Frang). W sezonie 2016/2017 artystka wykonywała *Koncert podwójny* K. Pendereckiego z Sinfonietta Cra-covią pod batutą kompozytora, grała też koncerty kameralne z J. Jansen, B. Brovtsynem, M. Maiskym, D. Müllerem-Schottem, B. Andrianovem i A. Buzlovem. Jest założycielką Chamber Music Society México oraz członkinią założycielką nagradzanego Linden String Quartet. Ukończyła Cleveland Institute of Music, a następnie dwuletni program rezydencji dla kwartetów smyczkowych na Uniwersytecie Yale. Gra na skrzypcach włoskich z nieznannej manufaktury, zbudowanych ok. 1850 r.

Andrei Ioniță

Studiuje pod kierunkiem J.P. Maintza na Universität der Künste w Berlinie. W 2013. r zwyciężył w Międzynarodowym Konkursie im. A. Chaczaturiana w Erywaniu, a w 2014 r. został laureatem II nagrody i nagrody specjalnej w Międzynarodowym Konkursie ARD w Monachium oraz II nagrody w Grand Prix Emanuel Feuermann 2014 w Berlinie. W 2015 r. wygrał Międzynarodowy Konkurs im. P. Czajkowskiego w Moskwie. Występował w takich salach, jak Carnegie Hall w Nowym Jorku, Cadogan Hall w Londynie, Berliner Philharmonie, Musikverein w Wiedniu, Gasteig i Herkulesaal w Monachium. Współpracował z G. Kremerem i Ch. Tetzlaffem, V. Gergievem, a także takimi zespołami, jak m.in.: Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Czech Philharmonic Orchestra i Münchner Philharmoniker. Na lata 2016–2018 wiolonczelista otrzymał tytuł BBC New Generation Artist – jest jednym z sześciu muzyków, którym zaproponowano m.in. współpracę z orkiestrami BBC oraz udział w prestiżowej serii Monday Lunchtime Concerts transmitowanej przez BBC Radio 3 z Wigmore Hall. Andrei Ioniță jest stypendystą Deutsche Stiftung Musikleben. Gra na wiolonczeli zbudowanej w Brescii w 1671 r. przez G.B. Rogeriego, użyczanej mu przez tę fundację.

Katarzyna Budnik-Gałązka

Absolwentka UMFC w Warszawie w klasie skrzypiec M. Ławrynowicza, A. Gębskiego i J. Wawrowskiego oraz w klasie altówki P. Reicherta. Pracuje na stanowisku adiunkta w klasie altówki w macierzystej uczelni. Od 2014 r. pełni również funkcję lidera grupy altówek w Sinfonii Varsovii. Odniosła liczne sukcesy w konkursach krajowych i zagranicznych, m.in. w 2013 r. została laureatką III nagrody w Konkursie ARD w Monachium. Jako solistka i kameralistka wielokrotnie koncertowała w Polsce oraz w Europie (Czechy, Austria, Niemcy, Francja). W 2010 r. brała udział w projekcie Chamber Music Connects the World organizowanym przez Kronberg Academy, w ramach którego grała z najwybitniejszymi muzykami: G. Kremerem, T. Grindenko, Y. Bashmetem oraz

F. Helmersonem. Występowała na licznych renomowanych festiwalach, m.in. na Muzycznym Festiwalu w Łańcucie, Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Kameralnej „Muzyka na szczytach” w Zakopanem, Kammermusikfest Lockenhaus. W 2013 r. ukazała się jej solowa płyta *Viola Recital* (Fryderyk 2014). Za wybitne osiągnięcia otrzymała stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jest również stypendystką programu „Młoda Polska”. W 2013 r. została nominowana do Paszportu „Polityki”.

Tomasz Daroch

Ukończył z wyróżnieniem Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst w Mannheimie oraz Akademię Muzyczną im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, w której to wykłada od 2013 r. Kształcił się pod kierunkiem wybitnych wiolonczelistów: M. Flaksmana, J. Očić, S. Firleja oraz J. Bergera, a także podczas kursów mistrzowskich u B. Greenhouse’a, M. Perényiego, H. Schiffa, F. Helmersona, G. Hoffmana i D. Geringasa. Jest laureatem wielu międzynarodowych konkursów wiolonczelowych, m.in. W. Lutostawskiego w Warszawie (I nagroda i Grand Prix), P. Casalsa w Budapeszcie (II nagroda), A. Janigro w Zagrzebiu (III nagroda) czy Internationaler Instrumentalwettbewerb w Markneukirchen (I nagroda). Jako solista zadebiutował w wieku 14 lat i od tamtej pory koncertuje w kraju i za granicą, m.in. na Węgrzech, w Czechach, Chorwacji, Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Holandii, Belgii, Finlandii, Szwecji, Rosji, we Włoszech, Francji oraz w Stanach Zjednoczonych. Jest członkiem zespołów Daroch Trio oraz Polish Cello Quartet. Dokonał wielu nagrań dla Polskiego Radia i Telewizji oraz niemieckich i francuskich radiowych rozgłośni, a także dla NFM, CD Accord i DUX.

Organizator:

Partner:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia, współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.